

УДК 336.132:35.078.3

DOI: 10.30857/2413-0117.2018.6.6

Алла В. Хомутенко

Одеський національний економічний університет, Україна
**ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ
ДЕРЖАВНИМИ ФІНАНСАМИ УКРАЇНИ**

У статті визначено сутність інформаційного забезпечення управління державними фінансами. Наведено перелік суб'єктів, які уповноважені створювати та обслуговувати державні інформаційні системи. Розглянуто системи, що сприяють формуванню інформаційного забезпечення управління вхідними фінансовими потоками державного бюджету, зокрема: «Податковий блок», «Інспектор», «Електронний чек» (e-Receipt), «ProZorro. Продажі». Охарактеризовано системи, які містять інформацію про транзакції Державної казначейської служби України, стан використання коштів державного бюджету, а також такі операції суб'єктів господарювання державної форми власності, як «Система публічних електронних закупівель ProZorro», «SPENDING» та «Прозорий бюджет». Виявлено, що завдяки «Автоматизованій системі оброблення пенсійної документації на базі комп'ютерних технологій» та інформаційній системі «Наша сім'я» зросла ступінь точності та прозорості виплат грошових коштів із державних позабюджетних фондів, скоротились витрати трудових ресурсів та часу уповноважених суб'єктів управління. Проведений критичний аналіз дав змогу виявити недоліки окремих державних інформаційних систем та їх організаційних засад, що негативно впливають на результативність управлінської діяльності. За рахунок застосування методу логічного узагальнення обґрунтовано необхідність та запропоновано напрямки вдосконалення організації інформаційного забезпечення управління державними фінансами України. Пріоритетним вбачається створення єдиного інформаційного порталу «Електронний уряд», до якого будуть інтегровано існуючі інформаційні системи. Це дозволить, зокрема, усунути дублювання даних, які містяться в різних інформаційних системах; забезпечити стандартизацію процесів управління вхідними та вихідними потоками державного бюджету та державних позабюджетних фондів; підвищити ефективність фінансового контролю, в т. ч. відомчого; підвищити рівень доступності суспільних благ і послуг; посилити відповідальність кожного окремого уповноваженого суб'єкта управління відповідальних посадових осіб.

Ключові слова: інформаційні системи; публічні закупівлі; державний бюджет; державні позабюджетні фонди; суб'єкти господарювання.

Алла В. Хомутенко

Одесский национальный экономический университет, Украина
**ИНФОРМАЦИОННОЕ ОБЕСПЕЧЕНИЕ УПРАВЛЕНИЯ
ГОСУДАРСТВЕННЫМИ ФИНАНСАМИ УКРАИНЫ**

В статье определена сущность информационного обеспечения управления государственными финансами. Приведен перечень субъектов, уполномоченных создавать и обслуживать государственные информационные системы. Рассмотрены системы, которые способствуют формированию информационного обеспечения управления входящими финансовыми потоками государственного бюджета, в частности: «Налоговый блок», «Инспектор», «Электронный чек» (e-Receipt), «ProZorro. Продажи». Охарактеризованы системы, которые содержат информацию о транзакциях Государственной казначейской службы Украины, состоянии использования средств государственного бюджета, а также таких операциях субъектов хозяйствования

государственной формы собственности, как «Система публичных электронных закупок ProZorro», «SPENDING» и «Прозрачный бюджет». Выявлено, что благодаря «Автоматизированной системе обработки пенсионной документации на базе компьютерных технологий» и информационной системе «Наша семья» увеличилась степень точности и прозрачности выплат денежных средств из государственных внебюджетных фондов, сократились затраты трудовых ресурсов и времени уполномоченных субъектов управления. Проведенный критический анализ позволил выявить недостатки отдельных государственных информационных систем и их организационных основ, которые негативно влияют на результативность управленческой деятельности. За счет применения метода логического обобщения обоснована необходимость и предложены направления совершенствования организации информационного обеспечения управления государственными финансами Украины. Приоритетным усматривается создание единого информационного портала «Электронное правительство», в который будут интегрированы существующие информационные системы. Это позволит, в частности, устранить дублирование данных, содержащихся в различных информационных системах; обеспечить стандартизацию процессов управления входящими и исходящими потоками государственного бюджета и государственных внебюджетных фондов; повысить эффективность финансового контроля, в т. ч. ведомственного; повысить уровень доступности общественных благ и услуг; усилить ответственность каждого отдельного уполномоченного субъекта управления и ответственных должностных лиц.

Ключевые слова: информационные системы; государственные закупки; государственный бюджет; государственные внебюджетные фонды; субъекты хозяйствования.

Alla V. Khomutenko
Odessa National Economic University, Ukraine
**MANAGEMENT INFORMATION SUPPORT TO
PUBLIC FINANCE IN UKRAINE**

The paper seeks to explore the nature of ensuring information support to public financial management. A range of subjects authorized to create and maintain government information systems has been identified. An overview of the systems that contribute to providing management information support to the state budget financial inflows, in particular: "Tax Block", "Inspector", "Electronic Check" (e-Receipt) and "ProZorro. Sales" is presented. Special focus is paid to the systems that entail information on the transactions of the State Treasury Service of Ukraine, state budget funds utilization data as well as to the transactions of state-owned business entities, such as "ProZorro public e-procurement system", "SPENDING" and "Transparent budget". The findings revealed that application of the "Automated System for computer-based pension documents processing" and the "Our Family" information system had enhanced the accuracy and transparency of cash outflows from extrabudgetary funds and facilitated the reduction of labor and working time costs of authorized managing officers. A critical review on the information systems capabilities has demonstrated the shortcomings of particular government information systems and their organizational frameworks that hamper the management performance effectiveness. The method of logical generalization was employed to provide a rationale and suggest pathways for improving information support for public financial management in Ukraine. Among the key priorities is the creation of an Electronic Government, a single information portal which will integrate the existing information systems and help to eliminate data duplication across different information systems; ensure public financial management, budget and extrabudgetary funds standardization; enhance the efficiency of financial control including the sectoral one; increase the availability of public

goods and services; strengthen the responsibility of each of the authorized managing and executive officers and officials.

Keywords: *information systems; public procurement; state budget; state extrabudgetary funds; business entities.*

Постановка проблеми та її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. Розвиток інформаційного суспільства, з одного боку, спростив встановлення комунікаційних зв'язків між його членами, а з іншого – вплинув на зростання обсягів інформації, підвищення інтенсивності та динамічності інформаційних потоків, що ускладнило селекцію своєчасної, необхідної, достатньої і безпечної інформації. Завдання з відбору корисної інформації надзвичайно актуалізується у випадку, коли це позначається на результативності репродукованих управлінських рішень щодо розподілу та перерозподілу ВВП (НБ) з метою задоволення суспільних інтересів.

Реалізація організаційної функції управління державними фінансами потребує формування інформаційного забезпечення, яке б уможливило оперативні стійкі комунікаційні зв'язки як між елементами системи, так і з оточуючим середовищем. Таке інформаційне забезпечення представляє собою масив відомостей, даних про явища і процеси, що накопичуються в результаті збору, обробки, аналізу, зберігання та використання інформації [1; 2; 3]. Вважаємо, що інформаційне забезпечення управління державними фінансами – це сукупність змінної у часі акумульованої інформації, яка аналізується та використовується з метою досягнення поставлених перед уповноваженими суб'єктами завдань. Усі ці процеси повинні бути належним чином організовані, що обумовило необхідність проведення наукових досліджень у цій сфері.

Аналіз останніх досліджень і публікацій та невирішені частини дослідження. Окремі аспекти інформаційного забезпечення державного управління та державної служби розглядали у своїх працях: Є.І. Білокур, В.І. Григор'єв, Дж. Демпси, О.С. Дніпров, І.В. Драган, І.В. Клименко, Р.А. Коваль, К.О. Линьов, О.В. Половцев, Ю.О. Саричев, В.Ю. Степанов, С.А. Чукут та ін. Про особливу роль інформаційного забезпечення управління державними фінансами зазначають Н.В. Винниченко, О.В. Горбунов, Я.Б. Дропа, Н.Ю. Мельничук, Н.В. Рудик та ін. Водночас, можемо засвідчити відсутність комплексних досліджень організації управління державними фінансами та втрату актуальності їх окремих положень у зв'язку з стрімким розвитком інформаційних технологій та систем.

Метою статті є дослідження стану організації інформаційного забезпечення управління державними фінансами України та вироблення практичних рекомендацій з її вдосконалення.

Виклад основних результатів та їх обґрунтування. Процес прийняття будь-якого управлінського рішення базується на інформації, якою володіє відповідна уповноважена особа. З метою збору такої інформації створюються інформаційні системи, в т. ч. електронні та спеціальні органи і підрозділи (служби) суб'єктів владних повноважень. Спеціальними органами, які уповноважені створити та забезпечити належне функціонування державних інформаційних ресурсів, зокрема, є:

- Державне агентство з питань електронного урядування України – реалізує державну політику в сфері інформатизації, сприяє розвитку інформаційного суспільства [4, ст. 1];
- Державна служба статистики України – здійснює формування інформаційної бази для прогнозування та аналізу тенденцій і закономірностей соціально-економічного розвитку, складає національні рахунки [5, ст. 4.6].

Крім того, у сфері інформатизації в Україні функціонує декілька державних підприємств: ДП «Національні інформаційні системи» Міністерства юстиції України, яке

здійснює «технічне, технологічне забезпечення створення та супроводження програмного забезпечення ведення автоматизованих систем Єдиних та Державних реєстрів, що створюються відповідно до наказів Мін'юсту, а також інших електронних баз даних, що створюються відповідно до законодавства України» [6]; ДП «ПРОЗОПРО» Міністерства економічного розвитку і торгівлі України – здійснює діяльність, спрямовану на забезпечення функціонування та наповнення веб-порталу Уповноваженого органу управління з питань державних закупівель [7]; ДП «Головний проектно-виробничий і сервісний центр комп'ютерних технологій» Міністерства фінансів України (статут підприємства у відкритому доступі відсутній), Державна установа «Відкриті публічні фінанси» Міністерства фінансів України – здійснює розробку програмного забезпечення, в т. ч. програмних продуктів, що стосуються відкритих публічних фінансів [8]. Таким чином, ці суб'єкти господарювання спеціально створені державою в особі органів державної влади з метою покращення комунікацій між учасниками економічних відносин зокрема та суспільних відносин взагалі.

До державних електронних систем, що формують інформаційне забезпечення управління державними фінансами України, можна віднести: «Податковий блок», «Інспектор», «Електронний чек» (e-Receipt), «Система публічних електронних закупівель ProZorro» тощо. Функціонування таких інформаційних систем та сервісів покликане сприяти автоматизації окремих управлінських процесів, спрощенню та пришвидшенню процедури отримання громадянами державних послуг, підвищенню відкритості та доступності відомостей про діяльність відповідних органів управління і стан розподілу суспільних ресурсів.

Інформаційне забезпечення управління вхідними фінансовими потоками державного бюджету у вигляді податків (зборів, платежів) формується, зокрема, за рахунок інтегрованої автоматизованої інформаційної системи ДФС «Податковий блок». Ця система спрямована на забезпечення автоматизації процесів реєстрації платників податків, обробки податкової звітності та платежів, обліку податкових платежів, проведення податкового аудиту та адміністрування системи [9]. Водночас, як зазначають аудитори Рахункової палати, у 2017 р. «ДФС не забезпечила належної організації повного і достовірного обліку платників рентної плати. Під час аудиту виявлено 35 надкористувачів, які отримали спеціальні дозволи на користування надрами для видобування природного газу і не стали або несвоєчасно стали на облік у територіальних органах ДФС» [10, с. 55]. Таким чином, або створена інформаційна система не повною мірою сприяє централізованому накопиченню, обробці, систематизації та збереженню даних, необхідних для повноцінного виконання органами Державної фіскальної служби України (далі – ДФС) покладених на них функцій або нормальній роботі заважає так званий «людський фактор», який часто вражений вірусом «негласних тіньових форм взаємодії», що проявляється у вигляді зростання влади з капіталом, корупції та ін.

Аналогічні завдання по інформаційному забезпеченню управління вхідними фінансовими потоками централізованих фондів грошових коштів виконує Автоматизована система митного оформлення «Інспектор», яка розроблена на основі кращого світового досвіду. В частині наповнення державного бюджету за допомогою цієї системи здійснюється «забезпечення справляння митних платежів, контроль правильності обчислення, своєчасності та повноти їх сплати, застосування заходів щодо їх примусового стягнення у межах повноважень» [11, с. 36]. Незважаючи на наявність спеціальної системи митного контролю та митного оформлення за даними Рахункової палати у 2017 р. у митних органах «була відсутня позитивна динаміка автоматизації та інформатизації зазначених процесів», що, зокрема, «створювало корупційні ризики та небезпеку ввезення / вивезення контрабандних товарів» [10, с. 47]. Про недосконалість системи «Інспектор» в частині

моніторингу дотримання окремих митних режимів свідчить, зокрема, наявність значної кількості транспортних засобів з іноземною реєстрацією, що знаходяться в Україні з порушення терміну перебування (станом на 1.11.2018 р. 70,6% загальної кількості автівок, ввезених протягом року в режимі «транзит» [12]).

Слід зазначити, що система «Інспектор» інтегрована з Електронною системою адміністрування ПДВ, яка призначена для контролю за сплатою цього непрямого податку до державного бюджету за рахунок обліку і постійного моніторингу нарахування податкового зобов'язання, податкового кредиту та бюджетного відшкодування. Автоматизація процесів справляння ПДВ зменшує вірогідність здійснення фіктивних операцій та зловживань при здійсненні податкових перевірок, дає можливість більш точно прогнозувати надходження та ризики. Разом з тим, за оцінками фахівців, система адміністрування ПДВ має недоліки, які суттєво ускладнюють роботу добропорядних платників податку. Так, відмічається, що суб'єкти господарювання мають складнощі з визначення кодів товарів за Українською класифікацією товарів зовнішньоекономічної діяльності та кодів послуг згідно з Державним класифікатором продукції та послуг [13]. Крім того, користувачі не мають достатньої інформаційної підтримки з питань користування Електронною системою адміністрування ПДВ, що обумовлює, зокрема, складнощі з визначенням реєстраційного ліміту [14]. Незважаючи на наявні недоліки, функціонуюча інформаційна система відіграє надзвичайно важливе значення, оскільки забезпечує адміністрування одного з основних бюджетоутворюючих податків (з урахуванням бюджетного відшкодування надходження ПДВ складають більше 50 % податкових надходжень державного бюджету України [15]).

Ще однією інноваційною інформаційною системою, що сприяє підвищенню ефективності управління вхідними фінансовими потоками державного бюджету, являється система «Електронний чек» (e-Receipt). Вона спрямована на спрощення порядку реєстрації і застосування реєстраторів розрахункових операцій (РРО) суб'єктами господарювання, які здійснюють розрахункові операції у готівці та з використанням платіжних карток. З одного боку, e-Receipt спрощує та здешевлює роботу суб'єктів господарювання, що застосовують РРО, адже замінює паперові документи, не передбачає плати за користування нею і не потребує залучення еквайрів. А з другого боку, – вона сприяє захисту прав споживачів, оскільки передбачає можливість накопичення в електронному доступі контрольної звітної інформації про здійснені операції. Більш того, за рахунок цієї системи органи ДФС (Державної податкової служби України) можуть здійснювати поточний контроль за грошовими операціями на підприємстві, що позитивно позначиться на зменшенні обсягів контрабанди та нелегальної торгівлі [16]. Таким чином будуть збільшені вхідні фінансові потоки державного бюджету України.

Зауважимо, що система e-Receipt інтегрована в інформаційно-комунікаційну систему «Електронний кабінет», яка «забезпечує електронну форму взаємодії платників податків та державних органів з контролюючими органами, надання/отримання користувачам/користувачами документів, інформації та послуг, передбачених ПКУ» [17, ст. 1]. До переваг Електронного кабінету платника податків ДФС відносить «можливість працювати на безоплатній основі та у будь-який час, отримувати необхідну інформацію з органів ДФС в режимі онлайн, можливість подання звітності в електронному» [18]. Фіскальні органи можуть використовувати цю систему з метою акумулювання інформації про платника податків та здійснення систематичного контролю за його фінансово-господарською діяльністю. Крім того, через систему «Електронний кабінет» здійснюється онлайн надання адміністративних послуг державними податковими інспекціями (наприклад, видача довідки про відсутність заборгованості з платежів до бюджету, що контролюються органами

державної фіскальної служби; реєстрація книги обліку доходів і витрат, яку ведуть фізичні особи – підприємці та інші, визначені у переліку адміністративних послуг [19]).

Підсумовуючи, зазначимо, що розглянуті електронні інформаційні системи призначені для: полегшення комунікацій між органами ДФС і платниками податків; економії часу і коштів платників податків, що характеризують задоволення окремих суспільних інтересів; формування масивів даних, необхідних для управління вхідними потоками у вигляді податків (зборів, платежів); більш точному врахуванню можливих факторів впливу на систему управління вхідними фінансовими потоками державного бюджету [20]. Разом з тим, оскільки ці системи є електронними, на ДФС покладається важливе завдання по забезпеченню безперебійної роботи серверів та по захисту даних, що накопичуються.

З метою вдосконалення інформаційного забезпечення управління вхідними фінансовими потоками державного бюджету у вигляді податків, на нашу думку, необхідно створити єдину інформаційну систему (зокрема на базі Електронного кабінету платника податків), в яку будуть інтегровані сервіси з контролю за господарськими операціями, нарахуванням та сплатою податків за рахунок прив'язки до клієнт-банку і РРО. Така система сприятиме формуванню партнерських стосунків між підприємцями та державою, що позитивно позначиться на результативності управління державними фінансами за рахунок збільшення дохідної частини централізованих фондів грошових коштів.

Важливе значення в інформаційному забезпеченні управління як вхідними, так і вихідними потоками державного бюджету має «Система публічних електронних закупівель ProZorro», яка створена з метою «викорінення та системного запобігання корупції, підвищення прозорості процесу здійснення закупівель, переходу на електронний товарооборот, уникнення дискримінації заявок учасників, широкого залучення громадськості, запровадження електронного аукціону, який передбачає автоматичну оцінку поданих пропозицій» [21]. Відмітимо, що через цю систему, наразі, здійснюється управління вхідними фінансовими потоками державного бюджету, що утворюються у зв'язку з проведенням малої приватизації державного майна, продажу та надання в оренду активів держави [22]. Використання системи ProZorro за цим призначенням повинно зменшити витрати на організацію зазначених процесів, унеможливити корупцію та створити конкурентні умови для потенційних інвесторів. Більш того, держава матиме користь від застосування інформаційної системи у вигляді реальних надходжень до державного бюджету України. Так, за один місяць приватизації через систему «ProZorro.Продажі» вдалося успішно провести 54 аукціони з продажу державного майна на суму 48,8 млн грн [23].

Постановою Кабінету міністрів України «Про реалізацію експериментального проекту із запровадження проведення аукціонів з продажу спеціальних дозволів на користування надрами шляхом електронних торгів» від 17.10.2018 р. інформаційну систему «ProZorro» передбачено використовувати з метою продажу ліцензій на користування родовищами. Це повинно сприяти зменшенню корупційних ризиків (наприклад, у 2018 р. розгорівся скандал через спеціальні дозволи на видобуток в Україні літєвої руди, які були видані Державною службою геології та надр України без проведення аукціонів та особам з «депутатського оточення» [24]), створенню конкурентних умов, збільшенню інвестицій. Так, Державна аудиторська служба під час здійснення контрольних заходів Держгеонадра встановила, що підконтрольний суб'єкт протягом 2015–2017 рр. видав 1536 спеціальних дозволів, з яких 98,2% – без проведення аукціонів [25]. При цьому такі рішення були прийняті всупереч законам України та її національним інтересам: аудиторами встановлено, що дозволи видавалися компанії «Іст Юроуп Петролеум» російського бізнесмена П. Фукса [25]. Більш того, в середині 2018 р. без конкурсу Держгеонадр збільшила ліцензійні ділянки для цієї ж компанії [26].

Ще одним позитивом від застосування системи «ProZorro» при виданні дозволів на користування надрами є те, що реальні інвестори будуть зацікавлені у видобутку корисних копалин, а не у «заморожуванні родовищ» для їх подальшого перепродажу. Як приклад можна назвати Шевченківське літєве родовище, дозвіл на розробку якого отримала вітчизняна фірма, яка, на думку фахівців, швидше за все не буде вкладати кошти у добування літєвих руд, а перепродасть таке право реальним інвесторам [27]. На жаль, сьогодні зустрічаються непоодинокі випадки, коли підприємство, отримуючи відповідний дозвіл та не здійснює видобування корисних копалин. Так, Рахункова палата відмічає, що протягом 2015–2017 рр. «практично за кожним четвертим діючим спеціальним дозволом на користування ділянкою надр для видобування природного газу ..., видобуток не здійснювався» [10, с. 55], в результаті чого «державна втратила економічну вигоду від надання цим суб'єктам господарювання права користування ділянками надр» [10, с. 55]. Такі заходи становлять також загрозу енергетичній безпеці України. Тобто, очевидно, що система «ProZorro», через яку відбуватимуться аукціони, сприятиме підвищенню рівня прозорості при переданні прав власності народу України та залученню більш ефективних власників. Усе це позитивно позначиться на результативності управління державними фінансами за рахунок збільшення доходів державного бюджету.

Якщо приватизацію та продаж ліцензій на видобування корисних копалин через інформаційно-телекомунікаційну систему «ProZorro» почали здійснюватися тільки наприкінці 2018 р., то обов'язкове проведення відкритих тендерних торгів за участю суб'єктів господарювання державного сектору економіки здійснюється вже з 2016 р. За цей час використання системи було доведено, що бюджетні кошти витрачаються більш ефективно, адже за відкритими державними закупівлями спостерігають конкуренти та громадськість, які можуть вплинути на як на процес проведення торгів, так і на їх результати. Разом з тим, система «ProZorro» не позбавлена недоліків, які, на наш погляд, пов'язані з корупційними ризиками, закладеними у вітчизняне законодавство про державні закупівлі, що зокрема уможлиблюють застосування неконкурентних процедур. Так, за даними Рахункової палати у 2017 р. неконкурентні процедури становили 35% усіх публічних закупівель [28, с. 14].

Слід зазначити, що інформаційна система «ProZorro.Продажі» використовується також суб'єктом управління однією з складових державних фінансів – державним позабюджетним – Фондом гарантування вкладів фізичних осіб, який виставляє на аукціон активи банків, що ліквідуються. За рахунок цього підвищується вірогідність реалізації таких активів у найбільш короткі терміни та за оптимальною вартістю. Крім того, система дає можливість використовувати модель «голландського аукціону» для продажу специфічних об'єктів застави (земельні ділянки без визначеної ціни, кредитні зобов'язання) [29]. Таке удосконалення процесу управління активами Фондом, на наш погляд, дозволяє збільшити надходження від продажу активів (майна), що, як наслідок, може призвести до зменшення витрат державного бюджету України у вигляді безповоротної фінансової допомоги Фонду гарантування вкладів фізичних осіб [30, ст. 12].

Таким чином, система «ProZorro» формує інформаційне забезпечення для ефективного управління як вхідними потоками державного бюджету у вигляді надходжень від приватизації та плати за дозволи за використання надр, так і вихідними потоками, спрямованими на забезпечення життєдіяльності державних підприємств та закладів. З метою забезпечення транспарентності та публічності, зменшення корупційних ризиків та витрат часу, підвищення рівня конкуренції та економічної ефективності до подальших напрямків, за якими може бути використана ця інформаційно-телекомунікаційна система, нами віднесено:

- надання дозволів на промислове використання природних ресурсів України та розміщення у відкритому доступі інформації за усіма раніше виданими спеціальними дозволами на використання надр;
- проведення великої приватизації через відкриті аукціонні торги;
- проведення торгів арештованим майном;
- розміщення відомостей щодо оренди державного майна.

Відмітимо, що оскільки інформаційна система «ProZorro» використовується для забезпечення прозорості закупівель за кошти державного бюджету, обслуговування яких здійснюється органами Державної казначейської служби України (далі – ДКСУ), вважаємо, що дані з цієї системи повинні в автоматичному режимі надходити до «Автоматизованої інформаційної системи Державної казначейської служби України обліку доходів та видатків бюджетів усіх рівнів». Така система сприяє спрощенню процедури обслуговування державного бюджету, покращенню взаємодії між розпорядниками бюджетних коштів та органами ДКСУ, забезпеченню оперативності здійснення розрахунків. Крім того, застосування автоматизованої системи дозволило підвищити ефективність контролю за використанням бюджетних коштів як з боку ДКСУ, так і з боку громадськості, яка в результаті прийняття Постанови КМУ «Про затвердження Положення про набори даних, які підлягають оприлюдненню у формі відкритих даних» від 21.10.2015 р. отримала до них доступ [31]. Водночас, вже 4.07.2018 р. Уряд прийняв рішення виключити Автоматизовану інформаційну систему Державної казначейської служби України обліку доходів та видатків бюджетів усіх рівнів з переліку таких, що мають бути відкриті [32]. Натомість, громадянське суспільство не втратило можливість моніторингу використання бюджетних коштів завдяки створенню Єдиного веб-порталу використання публічних коштів.

Принцип публічності управління державними фінансами реалізується через Єдиний портал використання публічних коштів, який було доручено створити та забезпечити його функціонування Міністерству фінансів України 14.09.2015 р. [33]. Як не дивно, але за офіційною інформацією, розміщеною на Офіційному порталі публічних фінансів України Є-DATA.GOV.UA, він почав працювати вже 15.09.2015 р. [34]. У портал інтегровані дві інформаційно-аналітичні системи «SPENDING» та «Прозорий бюджет», які в частині державних фінансів містять інформацію про: транзакції ДКСУ; стан використання коштів державного бюджету; операції суб'єктів господарювання державної форми власності.

Слід зауважити, що посилання на зазначені інформаційно-аналітичні системи міститься на сайті Державної установи «Відкриті публічні фінанси», яка була створена Наказом Мінфіну від 30.01.2017 р. «з метою забезпечення ефективного супроводження проектів, що стосуються відкритих публічних фінансів, реалізації концепції створення інтегрованої інформаційно-аналітичної системи «Прозорий бюджет», а також підтримки, адміністрування та супроводження всіх інших проектів та програм у сферах відкритих даних, державних реєстрів та порталів, інших проектів та програм, що передбачають впровадження програмних засобів з використанням інструментарію управління державними фінансами та відкритих даних» [35]. Державна установа описує інформаційно-аналітичні системи «SPENDING» (Spending.gov.ua) та «Прозорий бюджет» (Openbudget.gov.ua) як свої власні проекти. Це, на нашу думку, свідчить про невідповідність інформації, що розміщена на сайті Державної установи та на офіційному порталі Є-DATA.GOV.UA. Отже, закономірно виникають сумніви й щодо достовірності іншої інформації, що міститься на порталі. Незважаючи на це функціонуючі інформаційні системи сприятимуть оптимізації державних фінансових ресурсів і підвищенню ефективності управління ними, оскільки контролюючі органи та громадянське суспільство зможуть здійснювати моніторинг значного обсягу операцій з бюджетними коштами.

З метою підвищення ефективності та прозорості управління державними фінансами зокрема та влади взагалі планувалося створення електронної інформаційної системи – «Електронний уряд». Необхідно відмітити, що ця ідея вперше прозвучала у 2003 р. у Постанові КМУ «Про заходи щодо створення електронної інформаційної системи «Електронний Уряд» [36]. Однак, із тексту нормативно-правового акту вбачається його декларативність, адже не виписаний ні порядок створення цієї інформаційної системи, ні строки його виконання. При цьому у нормативно-правовому акті встановлено, що «центральною частиною електронної інформаційної системи «Електронний Уряд» є «Єдиний веб-портал органів виконавчої влади», призначений для «інтеграції веб-сайтів, електронних інформаційних систем та ресурсів органів виконавчої влади і надання інформаційних та інших послуг з використанням мережі Інтернет». Відмітимо, що такий портал в Україні функціонує (<https://www.kmu.gov.ua/ua/servicesfilter>); він дозволяє в режимі он-лайн замовити послуги, що надаються державою у різних сферах господарського життя. Таким чином підвищується рівень задоволення суспільних інтересів, зменшуються корупційні ризики та наповнюється державний бюджет за рахунок плати за офіційно надані послуги.

Слід зазначити, що наприкінці 2010 р. Урядом було схвалено Концепцію розвитку електронного урядування в Україні, якою передбачене створення «Єдиного веб-порталу електронного урядування» та єдиної інформаційно-телекомунікаційної системи інфраструктури органів державної влади до 2015 р. [37]. Водночас, це не було реалізовано в передбачений термін. Наприклад, «Єдиний державний портал адміністративних послуг» (<http://posluga.gov.ua/?plnauyjjqgklwzpc>) почав працювати у 2016 р. згідно з Постановою КМУ «Про затвердження Порядку ведення Єдиного державного порталу адміністративних послуг» від 3.01.2013 р. [38]. Метою його запровадження було забезпечення громадян інформацією про адміністративні послуги та спрощення процедури їх отримання. Користь для держави вбачається у мінімізації витрат державного бюджету на утримання необхідного персоналу, приміщень та матеріально-технічних засобів. При цьому, кошти державного бюджету витрачаються лише на обслуговування порталу. Разом з тим, «Єдиний державний портал адміністративних послуг» подекуди містить ту саму інформацію, що й «Єдиний веб-портал органів виконавчої влади» (наприклад, призначення допомоги при народженні дитини), який також утримується за бюджетний кошт. Отже, з метою оптимізації видатків державного бюджету, вважаємо, що «Єдиний веб-портал органів виконавчої влади» повинен бути ліквідований або інтегрований у «Єдиний державний портал адміністративних послуг». Крім того, робота у напрямку вдосконалення «Єдиного державного порталу адміністративних послуг» повинна продовжуватися, в частині збільшення переліку послуг, які надаються он-лайн, та інтеграції відомостей для цього з систем:

- «Електронний кабінет» (зокрема довідки про подану декларацію про майновий стан і доходи (податкову декларацію));
- «Інспектор» (зокрема дозволу на імпорт товару);
- «ProZorro» (зокрема спеціального дозволу на користування надрами за результатами продажу на аукціоні).

Варто відмітити, що 20.09.2017 р. Уряд затвердив нову концепцію, яка, на наш погляд, конкретизує напрямки розвитку електронного урядування в Україні, в т. ч. й за сферами суспільного життя [39]. Саме це й вплинуло на розширення можливостей існуючих інформаційних систем, таких як «ProZorro» та впровадження нових – наприклад e-Receipt.

Дослідження показало, що інформаційне забезпечення управління державними фінансами України складають ще декілька інформаційних порталів, які дозволяють отримати інформацію про адміністративні послуги та нерідко й самі послуги. Наприклад, «Кабінет електронних сервісів» (<https://kar.minjust.gov.ua/about>) пропонує пошук інформації у

держаних реєстрах України, можливість подання он-лайн заяви про реєстрацію актів цивільного стану (таку послугу пропонує також Єдиний державний портал адміністративних послуг) та ін. Створений волонтерами «Портал державних послуг» також містить інформацію про значну кількість державних послуг (<https://igov.org.ua/>). Тобто бачимо інформаційну перенасиченість, яка ускладнює концентрацію на важливих питаннях та пошук необхідних відомостей, призводить до перевантаження комунікаційних каналів та суспільного життя, потребує регулярного моніторингу та затрат часу на оновлення інформаційних систем. У цьому контексті вважаємо, що держава повинна об'єднати свої зусилля з громадськістю та створити інформаційну систему «Електронний уряд», у яку будуть інтегровані усі функціонуючі портали. Це сприятиме акумулюванню даних, спрощенню процедури їх обробки з метою прийняття обґрунтованих рішень на усіх рівнях державного управління.

Інформаційне забезпечення управління економічними відносинами, в результаті яких формуються та розподіляються державні позабюджетні фонди, зокрема пенсійний фонд, формує Автоматизована система оброблення пенсійної документації на базі комп'ютерних технологій (АСОПД/КОМТЕХ-W). Завдяки цій системі автоматизувались процедури [40]: призначення, нарахування та перерахування пенсій, допомог, компенсаційних виплат; ведення обліку та складання звітності в органах ПФУ. Отже, зросла ступінь точності та прозорості усіх виплат, скоротились витрати трудових ресурсів та часу уповноваженого суб'єкта управління.

Ще одна автоматизована інформаційна система «Наша сім'я» в сфері соціального захисту використовується з метою обліку інвалідів, одиноких непрацездатних громадян, малозабезпечених громадян та їх сімей для організації соціальної допомоги за видами послуг [40]. Облік пільговиків здійснюється за допомогою інформаційної системи «Єдиний державний реєстр осіб, які мають право на пільги». Усі ці системи слугують для виконання державою соціальної функції та спрощують управління фінансовими потоками державних позабюджетних фондів грошових коштів.

Відмітимо, що інформаційне забезпечення на рівні окремих суб'єктів управління державними фінансами також може формуватися за рахунок використання певних програм та технологій, які забезпечують облік, обмін інформацією між підрозділами, координацію, регулювання, контроль та ін. До таких програм відносять: SAP, Microsoft Navision, 1С тощо. Хоча 1С і є забороненим в Україні програмним продуктом, все ж ним користуються окремі суб'єкти [41]. Це, на нашу думку, зокрема, пов'язане з відсутністю доступного аналогічного вітчизняного програмного забезпечення.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Проведене дослідження показало, що інформаційне забезпечення управління державними фінансами формується за рахунок створення електронних інформаційних систем, які акумулюють дані, необхідні для успішної реалізації завдань, поставлених перед державою в особі органів державної влади. Створені інформаційні системи сприяють покращенню комунікації між усіма зацікавленими сторонами, відкритості суб'єктів управління державними фінансами, мінімізації витрат часу на акумулювання та аналіз необхідних відомостей, економії трудових та матеріальних ресурсів, розвитку власної ІТ-індустрії. Водночас, були виявлені й певні недоліки, усунення яких забезпечить покращення інформаційного забезпечення управління державними фінансами. Для цього, на нашу думку, необхідно, зокрема, впровадити єдину інформаційно-аналітичну систему «Електронний уряд», у яку будуть інтегровані усі системи, які формують інформаційне забезпечення управління державними фінансами. Вважаємо, що дозволить:

- усунути дублювання даних, які містяться у різних інформаційних системах; повноцінно дотриматись принципу одноразового введення даних. Це призведе до

акумуляції інформації, необхідної для здійснення управління в одній системі, що зменшить відсоток невідповідності даних, вірогідність їх перекручування та дасть можливість співставлення даних, якими володіють різні суб'єкти управління. Наприклад, можна буде уникнути ситуації, яка склалася в органах ДФС, а саме: «через відсутність ... достовірних даних щодо кількості платників рентної плати за спеціальне використання лісових ресурсів у порядку рубок головного користування, а також узагальненої інформації про лісокористувачів, які отримали лісорубні квитки, та розраховану в них суму рентної плати контроль органів ДФС за правильністю обчислення і повнотою справляння рентної плати здійснювався неефективно [10, с. 66]. Крім того, «через відсутність взаємодії між органами ДФС та органами Казначейства ... не було забезпечено відповідного контролю за формуванням, розподілом і використанням сум ПДВ, які надійшли на спеціальні рахунки таких платників у 2015–2016 роках (3,6 і 2,2 млрд грн відповідно) ...» [10, с. 68–69];

- ліквідувати відомчі державні установи і підприємства, що займаються розробкою програмних продуктів та обслуговуванням функціонуючих інформаційних систем кожного окремого міністерства, відомства. Пропонується наділити більш широкими повноваженнями по адмініструванню функціонуючих державних інформаційних систем Державне агентство з питань електронного урядування України. Це дозволить зменшити витрати на обслуговування інформаційних систем;

- забезпечити стандартизацію процесів управління вхідними та вихідними потоками державного бюджету та державних позабюджетних фондів, в т. ч. й за рахунок розроблення єдиних вимог щодо розміщення інформації; уніфікувати звітність суб'єктів державного управління в частині використання ними державних фінансових ресурсів, що уможливить дотримання принципу єдиного підходу та спростить контроль за їх діяльністю;

- підвищити ефективність фінансового контролю, в т. ч. відомчого, зокрема за рахунок розміщення в електронному доступі фінансових планів та звітів усіх державних підприємств. Вважаємо, що це дозволить підвищити результативність управлінської діяльності. Так, за офіційними даними «Міненерговугіллям не було встановлено дієвого контролю за виконанням показників фінансових планів підприємств – платників збору, що належать до сфери його управління, в частині забезпечення повноти визначення об'єкта обчислення збору, своєчасності його сплати ...» [10, с. 71];

- покращенню комунікації та інформаційному співробітництву між суб'єктами управління, необхідному для виконання їх функціональних обов'язків. Це, в свою чергу, сприятиме мінімізації ризиків, які призводять, зокрема до зменшення бюджетних надходжень. За даними Рахункової палати через відсутність належної системи комунікації між Держгеонадр та ДФС, державний бюджет роками недоотримував рентну плату [10, с. 55];

- підвищити рівень доступності суспільних благ і послуг, що позитивно позначиться на ступені задоволення суспільних інтересів;

- посилити відповідальність кожного окремого уповноваженого суб'єкта управління та відповідальних посадових осіб за рахунок відкритості їх діяльності.

При цьому, обов'язковою умовою повинно бути розроблення та впровадження у суб'єктів державного сектору економіки України відповідного програмного забезпечення, яке уможливить автоматичну передачу необхідних відомостей до загальнодержавної інформаційної системи. Разом з тим, така інформація повинна мати певний ступінь захисту та перевірятися на достовірність. В результаті суб'єкти управління державними фінансами матимуть інформаційне забезпечення, яке в оперативному режимі поповнюватиметься актуальною інформацією, що впливатиме на прийняті управлінські рішення.

Результати дослідження свідчать, що у сучасному світі інформаційне забезпечення управління державними фінансами України не може формуватися без організації належного матеріально-технічного та фінансового забезпечення. Це й буде напрямком подальших наукових досліджень.

References

Література

1. Lusher, V.V. (2014). Poniattia informatsiinoho zabezpechennia orhaniv prokuratury Ukrainy [Concept of information support of the prosecutor's offices of Ukraine], Forum prava, No. 1, P. 338–341. Retrieved from: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/FP_index.htm_2014_1_59.pdf [in Ukrainian].
1. Лушер В. В. Поняття інформаційного забезпечення органів прокуратури України [Електронний ресурс] / В. В. Лушер // Форум права. – 2014. – № 1. – С. 338–341. – Режим доступу: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/FP_index.htm_2014_1_59.pdf.
2. Dniprov, O.S. (2017). Informatsiine zabezpechennia upravlinskoho protsesu v orhanakh vykonavchoi vlady [Information provision of administrative process in executive authorities]. Retrieved from: <http://aphd.ua/publication-383> [in Ukrainian].
2. Дніпров О. С. Інформаційне забезпечення управлінського процесу в органах виконавчої влади [Електронний ресурс] / О. С. Дніпров. – 17.11.2017. – Режим доступу: <http://aphd.ua/publication-383>.
3. Horbunov, O.V. (2018). Biudzhetni menedzhment v systemi derzhavnoho rehuliuвання ekonomiky [Budget Management in the System of State Regulation of the Economy], Abstract of Ph.D. dissertation, Economy and management of the national economy, Central Ukrainian National Technical University, Kropivnitsky, Ukraine, 272 p. Retrieved from: http://www.kntu.kr.ua/doc/K_23_073_03/Gorbunov_dis.pdf [in Ukrainian].
3. Горбунов О. В. Бюджетний менеджмент в системі державного регулювання економіки: дис... к.е.н.: 08.00.03 [Електронний ресурс] / О. В. Горбунов; Центральноукраїнський національний технічний університет, Кропивницький, 2018. – 272 с. – Режим доступу: http://www.kntu.kr.ua/doc/K_23_073_03/Gorbunov_dis.pdf.
4. Polozhennia pro Derzhavne ahentstvo z pytan elektronnoho uriaduvannia Ukrainy [Regulation on the State Agency for Electronic Government of Ukraine: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated October 1, 2014 No. 492]. Retrieved from: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/492-2014-%D0%BF> [in Ukrainian].
4. Положення про Державне агентство з питань електронного урядування України: Постанова Кабінету Міністрів України від 1.10.2014 № 492 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/492-2014-%D0%BF>.
5. Polozhennia pro Derzhavnu sluzhbu statystyky Ukrainy [Regulation on the State Statistics Service of Ukraine: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated September 23, 2014 No. 481]. Retrieved from: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/481-2014-%D0%BF> [in Ukrainian].
5. Положення про Державну службу статистики України: Постанова Кабінету Міністрів України від 23.09.2014 № 481 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/481-2014-%D0%BF>.
6. Official website of the State Enterprise "National Information Systems". Retrieved from: <https://nais.gov.ua/about> [in Ukrainian].
6. Офіційний сайт Державного підприємства «Національні інформаційні системи» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://nais.gov.ua/about>.
7. Statute of the State Enterprise "Prozorzo". Retrieved from: <https://drive.google.com/file/d/1Ryd1G8uqzfy>
7. Статут Державного підприємства «Прозорро» [Електронний ресурс]. –

- R7n8jknhd89QKbpg71FGC/view [in Ukrainian].
8. Official website of the State Enterprise "Open Public Finances". Retrieved from: <https://publicfinance.gov.ua/ua/documents> [in Ukrainian].
9. Khomutenko, V.P., Khomutenko, A.V., Lutsenko, I.S. (2015). *Administruvannia podatkov, zboriv, platezhiv* [Administration of taxes, fees, payments]. Odesa: VMV. 312 p. [in Ukrainian].
10. Report of the Accounting Chamber from 2017. Retrieved from: http://www.ac-rada.gov.ua/doccatalog/document/16755497/Zvit_RP_2017.pdf?sbportal=main [in Ukrainian].
11. The main information systems of the State fiscal service of Ukraine (January 2016). Retrieved from: https://www.mdoffice.com.ua/pdf/_jeais_dfs__1602281713.pdf [in Ukrainian].
12. DFS озвучила суму штрафу «євробляхерам» за perevshchennia strokiv tranzytu [The State Fiscal Service voiced the amount of a penalty to "Eurobilliers" for exceeding the terms of transit] (9.11.2018). Retrieved from: <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/2576750-dfs-nazvala-sumu-strafu-evroblaheramza-perevisenna-strokiv-tranzitu.html> [in Ukrainian].
13. Dankiv, Y.Ya., Yaksmanytska, I.I. (2018). Problemy elektronnoho administruvannia PDV na suchasnomu etapi reformuvannia podatkovoi systemy Ukrainy [Problems of electronic administration of VAT at the current stage of reformation of the tax system of Ukraine]. In: III Mizhnarodna naukovopraktychna konferentsiia «Udoskonalennia obliku, kontroliu, audytu, analizu ta opodatkuvannia v suchasnykh umovakh intehratsiinykh protsesiv u svitovii ekonomitsi», P. 351–354. Retrieved from: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/19142> [in Ukrainian].
14. Otkalenko, O. (2018). Administruvannia podatku na dodanu vartist v umovakh yevrointehratsii [Administration of value added tax in the context of European integration]. *Zovnishnia torhivlia: ekonomika, finansy, pravo*, No. 5, P. 116–129. Retrieved from: [http://zt.knteu.kiev.ua/files/2018/05\(100\)/10.pdf](http://zt.knteu.kiev.ua/files/2018/05(100)/10.pdf) [in Ukrainian].
15. Official website of the State Treasury of Ukraine. Retrieved from: <http://www.treasury.gov.ua> [in
- Режим доступу: <https://drive.google.com/file/d/1Ryd1G8uqzfyR7n8jknhd89QKbpg71FGC/view>.
8. Офіційний сайт Державного підприємства «Відкриті публічні фінанси» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://publicfinance.gov.ua/ua/documents>.
9. Хомутенко В. П. Адміністрування податків, зборів, платежів / В. П. Хомутенко, А. В. Хомутенко, І. С. Луценко. – Одеса: ВМВ, 2015 – 312 с.
10. Звіт Рахункової палати від 2017 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ac-rada.gov.ua/doccatalog/document/16755497/Zvit_RP_2017.pdf?sbportal=main.
11. Основні інформаційні системи ДФС (січень 2016 р.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.mdoffice.com.ua/pdf/_jeais_dfs__1602281713.pdf.
12. ДФС озвучила суму штрафу «євробляхерам» за перевищення строків транзиту (9.11.2018) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/2576750-dfs-nazvala-sumu-strafu-evroblaheramza-perevisenna-strokiv-tranzitu.html>.
13. Даньків Й. Я. Проблеми ефективного адміністрування ПДВ на сучасному етапі реформування податкової системи України [Електронний ресурс] / Й. Я. Даньків, І. І. Яксманицька // III Міжнародна наук.-практ. конф. «Удосконалення обліку, контролю, аудиту, аналізу та оподаткування в сучасних умовах інтеграційних процесів у світовій економіці» (19.04.2018). – С. 351–354. – Режим доступу: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/19142>.
14. Откаленко О. Адміністрування податку на додану вартість в умовах євроінтеграції [Електронний ресурс] / О. Откаленко // Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право. – 2018. – № 5. – С. 116–129. – Режим доступу: [http://zt.knteu.kiev.ua/files/2018/05\(100\)/10.pdf](http://zt.knteu.kiev.ua/files/2018/05(100)/10.pdf).
15. Офіційний веб-сайт Державної казначейської служби України

Ukrainian].

16. V Ukraine vvedut elektronnye cheki: chto eto znachit i kak otrazitsia na biznese [In Ukraine, electronic checks will be introduced: what it means and how it will affect the business] (2018). Retrieved from: <https://inforesist.org/e-receipt-chto-takoe-elektronnyiy-chek> [in Russian].

17. Pro zatverdzhennia Poriadku funktsionuvannia Elektronnoho kabinetu [On Approval of the Procedure for the Operation of the Electronic Cabin: Order of the Ministry of Finance of Ukraine dated 07/14/2017 No. 637]. Retrieved from: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0942-17> [in Ukrainian].

18. State Tax Inspectorate in the Dniprovskiyi district of the State Tax Service in Kyiv (2016). Elektronnyi kabinet platnyka podatkov dopomozhe zberehty Vash chas [An electronic taxpayer cabinet will help save your time]. Retrieved from: <http://kyiv.sfs.gov.ua/okremi-storinki/arhiv1/275639.html> [in Ukrainian].

19. Official website of the State Fiscal Service of Ukraine. Administratyvni posluhy, shcho nadaiutsia derzhavnymy podatkovymy inspektsiiamy [Administrative services provided by the State Tax Inspectorate]. Retrieved from: <http://sfs.gov.ua/diyalnist-/admin-poslugi> [in Ukrainian].

20. Khomutenko, A. (2018), Specific methodological approaches to managing state finance. Montenegrin Journal of Economics, Vol. 14, No. 3, P. 55–63. Retrieved from: <http://mnje.com/en/current-issue>.

21. Elektronna torhova ploshchadka E-tender.UA [Electronic trading platform E-tender.UA]. Retrieved from: <https://e-tender.ua/training-tenders/teoriya-zakupivel-3/zagalni-polozhennya-pro-prozorro-5> [in Ukrainian].

22. PROZORRO.Prodazhi – elektronni auktsiony shchodo maloi pryvatyzatsii, orendy ta prodazhu derzhavnoho i komunalnoho maina [PROZORRO.Sales – electronic auctions for small privatization, lease and sale of state and communal property]. Retrieved from: <https://e-tender.ua/prozorro-prodagy> [in Ukrainian].

23. Movchan, O. (2018), Mala pryvatyzatsiia: pidsumky pershoho misiatsia [Small privatization: the results of the first month]. Delo, 14.09.2018. Retrieved from: <https://delo.ua/economyandpolitics>

[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.treasury.gov.ua>.

16. В Украине введут электронные чеки: что это значит и как отразится на бизнесе [Електронний ресурс] / InfoResist. – 14.06.2018. – Режим доступу: <https://inforesist.org/e-receipt-chto-takoe-elektronnyiy-chek>.

17. Про затвердження Порядку функціонування Електронного кабінету: Наказ Міністерства фінансів України від 14.07.2017 № 637 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0942-17>.

18. Електронний кабінет платника податків допоможе зберегти Ваш час [Електронний ресурс] / ДПІ у Дніпровському районі ГУ ДФС у м. Києві. – 25.11.2016. – Режим доступу: <http://kyiv.sfs.gov.ua/okremi-storinki/arhiv1/275639.html>.

19. Адміністративні послуги, що надаються державними податковими інспекціями [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Державної фіскальної служби України. – Режим доступу: <http://sfs.gov.ua/diyalnist-/admin-poslugi>.

20. Khomutenko A. Specific methodological approaches to managing state finance [Електронний ресурс] / A. Khomutenko // Montenegrin Journal of Economics. – 2018. Vol. 14, № 3. – P. 55–63. – Режим доступу: <http://mnje.com/en/current-issue>.

21. Електронна торгова площадка E-tender.UA [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://e-tender.ua/training-tenders/teoriya-zakupivel-3/zagalni-polozhennya-pro-prozorro-5>.

22. PROZORRO.Продажі – електронні аукціони щодо малої приватизації, оренди та продажу державного і комунального майна [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://e-tender.ua/prozorro-prodagy>.

23. Мовчан О. Мала приватизація: підсумки першого місяця [Електронний ресурс] / О. Мовчан // Дело. – 14.09.2018. – Режим доступу: <https://delo.ua/economy>

- inukraine/mala-privatizacija-pidsumki-pershogo-misjacija-346250 [in Ukrainian].
24. Riabchyn, O. (2018), Deryban litiievych rodovyshch. Novi podrobytsi [Deriban lithium deposits. New details]. Ukrainska pravda, 11.05.2018. Retrieved from: <https://blogs.pravda.com.ua/authors/ryabchin/5af5ab5609f52> [in Ukrainian].
25. Vydacha dozvoliv na vydobutok hazu kompanii rosiiskoho oliharkha Fuksa nezakonna – audyt [The issuance of permits for gas extraction by the Russian oligarch Fuksa is illegal – an audit]. Ekonomichna pravda, 5.09.2018. Retrieved from: <https://www.epravda.com.ua/news/2018/09/5/640214> [in Ukrainian].
26. Rosiiskiy oliharkh Fuks otrymav novi litsenzii na nadra v Ukraini [Russian Fulz oligarch received new licenses for mineral resources in Ukraine]. Ekonomichna pravda, 4.09.2018. Retrieved from: <https://www.epravda.com.ua/news/2018/09/4/640174> [in Ukrainian].
27. Neotsinenne rodovyshche, Abo shcho zabuly zrobyty litiievi druzi Kononenka [Invaluable deposit, Or that forgot to make lithium friends Kononenka]. 5.05.2018. Retrieved from: <http://www.theinsider.ua/rus/business/5aed6924119ff> [in Ukrainian].
28. Zvit pro rezultaty analizu stanu publichnykh (derzhavnykh) zakupivel u 2017 rotsi [Report on the results of the analysis of the state of public (state) procurement in 2017: adopted by the Decision of the Accounting Chamber dated May 31, 2018, No. 13-1]. Retrieved from: http://www.ac-rada.gov.ua/doccatalog/document/16757178/Zvit_13-1_2018.pdf?subportal=main [in Ukrainian].
29. Fund for the Guarantee of Individuals' Deposits (2017). Fond harantuvannia ta PROZORRO. PRODAZHІ prezentuvaly etapy «Hollandskyi auktsion»: pershi torhy vidbudutsia uzhe 15–20 zhovtnia [Guarantee Fund and PROZORRO. PROZHYI presented the stages of the "Dutch auction": the first bidding will take place on October 15–20]. Retrieved from: <http://www.fg.gov.ua/news/21817-fond-harantuvannia-ta-prozorroprodazhi-prezentuvaly-etapy-hollandskoho-auktsionu-pershi-torhy-vidbudutsia-uzhe-15-20-zhovtnia> [in Ukrainian].
30. Pro systemu harantuvannia vkladiv fizychnykh osib [On the system of guaranteeing deposits of individuals: Law of Ukraine dated February 23, 2012 No. 4452-VI]. Retrieved from: <http://zakon.rada.gov>
- andpoliticsinukraine/mala-privatizacija-pidsumki-pershogo-misjacija-346250.
24. Рябчин О. Дерібан літієвих родовищ. Нові подробиці [Електронний ресурс] / О. Рябчин // Українська правда. – 11.05.2018. – Режим доступу: <https://blogs.pravda.com.ua/authors/ryabchni/5af5ab5609f52>.
25. Видача дозволів на видобуток газу компанії російського олігарха Фукса незаконна – аудит [Електронний ресурс] // Економічна правда. – 5.09.2018. – Режим доступу: <https://www.epravda.com.ua/news/2018/09/5/640214>.
26. Російський олігарх Фукс отримав нові ліцензії на надра в Україні [Електронний ресурс] // Економічна правда. – 4.09.2018. – Режим доступу: <https://www.epravda.com.ua/news/2018/09/4/640174>.
27. Неоціненне родовище, Або що забули зробити літієві друзі Кононенка (5.05.2018) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.theinsider.ua/rus/business/5aed6924119ff>.
28. Звіт про результати аналізу стану публічних (державних) закупівель у 2017 році: прийнятий Рішенням Рахункової палати від 31.05.2018 № 13-1 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ac-rada.gov.ua/doccatalog/document/16757178/Zvit_13-1_2018.pdf?subportal=main.
29. Фонд гарантування та PROZORRO. ПРОДАЖІ презентували етапи «Голландський аукціон»: перші торги відбудуться уже 15–20 жовтня [Електронний ресурс] / Фонд гарантування вкладів фізичних осіб. – 27.09.2017. – Режим доступу: <http://www.fg.gov.ua/news/21817-fond-harantuvannia-ta-prozorroprodazhi-prezentuvaly-etapy-hollandskoho-auktsionu-pershi-torhy-vidbudutsia-uzhe-15-20-zhovtnia>.
30. Про систему гарантування вкладів фізичних осіб: Закон України від 23.02.2012 № 4452-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon>.

ua/laws/show/4452-17 [in Ukrainian].

31. Pro zatverdzhennia Polozhennia pro nabory danykh, yaki pidlihaiut opryliudnenniu u formi vidkrytykh danykh [On Approval of the Regulation on data sets to be made public in the form of open data: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated October 21, 2015 No. 835]. Retrieved from: <http://zakon.rada.gov.ua/rada/show/835-2015-%D0%BF#n83> [in Ukrainian].

32. Pro vnesennia zminy u dodatok do Polozhennia pro nabory danykh, yaki pidlihaiut opryliudnenniu u formi vidkrytykh danykh [On Amendments to the Supplement to the Provisions on Data Sets to be Disclosed in the Form of Open Data: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated July 4, 2018 No. 524]. Retrieved from: <http://zakon.rada.gov.ua/rada/show/524-2018-%D0%BF#n5> [in Ukrainian].

33. Deiaki pytannia stvorennia i funktsionuvannia yedynoho veb-portalu vykorystannia publicnykh koshtiv [Some issues of creation and functioning of a single web-portal on the use of public funds: Order of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated September 14, 2015 No. 911-p]. Retrieved from: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/248478683> [in Ukrainian].

34. Official state information portal E-Data. Retrieved from: <https://spending.gov.ua/about1> [in Ukrainian].

35. The official website of the Public Institution "Open Public Finances". Retrieved from: <https://publicfinance.gov.ua/ua/about> [in Ukrainian].

36. Pro zakhody shchodo stvorennia elektronnoi informatsiinoi systemy «Elektronnyi Uriad» [On Measures to Create an Electronic Information System "Electronic Government": Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated February 24, 2003 No. 208]. Retrieved from: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/150472> [in Ukrainian].

37. Pro skhvalennia Kontseptsii rozvytku elektronnoho uriaduvannia v Ukraini [On Approval of the Concept of Electronic Government Development in Ukraine: Order of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated December 13, 2010 No. 2250-p]. Retrieved from: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2250-2010-%D1%80> [in Ukrainian].

38. Pro zatverdzhennia Poriadku vedennia Yedynoho derzhavnoho portalu administratyvnykh posluh [On

rada.gov.ua/laws/show/4452-17.

31. Про затвердження Положення про набори даних, які підлягають оприлюдненню у формі відкритих даних: Постанова Кабінету Міністрів України від 21.10.2015 № 835 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/rada/show/835-2015-%D0%BF#n83>.

32. Про внесення зміни у додаток до Положення про набори даних, які підлягають оприлюдненню у формі відкритих даних: Постанова Кабінету Міністрів України від 4.07.2018 № 524 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/rada/show/524-2018-%D0%BF#n5>.

33. Деякі питання створення і функціонування єдиного веб-порталу використання публічних коштів: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 14.09.2015 № 911-р [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/248478683>.

34. Офіційний державний інформаційний портал E-Data [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://spending.gov.ua/about1>.

35. Офіційний сайт Державної установи "Відкриті публічні фінанси" [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://publicfinance.gov.ua/ua/about>.

36. Про заходи щодо створення електронної інформаційної системи «Електронний Уряд»: Постанова Кабінету Міністрів України від 24.02.2003 № 208 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/150472>.

37. Про схвалення Концепції розвитку електронного урядування в Україні: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 13.12.2010 № 2250-р [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2250-2010-%D1%80>.

38. Про затвердження Порядку ведення Єдиного державного порталу

- Approval of the Procedure for the Administration of the Single State Portal for Administrative Services: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated January 3, 2013, No. 13]. Retrieved from: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/13-2013-%D0%BF> [in Ukrainian].
39. Pro skhvalennia Kontseptsii rozvytku elektronnoho uriaduvannia v Ukraini [On Approval of the Concept of e-Governance Development in Ukraine: Order of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated September 20, 2017 No. 649-p]. Retrieved from: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/649-2017-%D1%80> [in Ukrainian].
40. Official site of the Ministry of Social Policy of Ukraine. Retrieved from: <https://www.msp.gov.ua/content/dp-informaciynoobchislyvalniy-centr.html?PrintVersion> [in Ukrainian].
41. Biznes yak pratsiuvav na "1S", tak i pratsiuvatyme, ne oshtrafuiut – Makieieva [Business as it worked on "1C", and will work, will not be fined – Makieieva]. *Sohodni*, 17.05.2017. Retrieved from: <https://ukr.segodnya.ua/economics/enews/biznes-kak-rabotal-na-1s-tak-i-budet-rabotat-ne-oshtrafuyut-makeeva-1021693.html> [in Ukrainian].
- адміністративних послуг: Постанова Кабінету Міністрів України від 3.01.2013 № 13 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/13-2013-%D0%BF>.
39. Про схвалення Концепції розвитку електронного урядування в Україні: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 20.09.2017 № 649-р [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/649-2017-%D1%80>.
40. Офіційний сайт Міністерства соціальної політики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.msp.gov.ua/content/dp-informaciynoobchislyvalniy-centr.html?PrintVersion>.
41. Бізнес як працював на "1С", так і працюватиме, не оштрафують – Макєєва [Електронний ресурс] // *Сьогодні*. – 17.05.2017. – Режим доступу: <https://ukr.segodnya.ua/economics/enews/biznes-kak-rabotal-na-1s-tak-i-budet-rabotat-ne-oshtrafuyut-makeeva-1021693.html>.